

Schoolgaande kinderen:		Jongens:	Meisjes:	Totaal:
Peildatum:	Leeftijd:			
Januari	5-8	90	85	175
	8-12	75	60	135
	ouder dan 12 jaar	10	3	13
	Totaal	175	148	323
Juli	5-8	92	80	172
	8-12	70	55	125
	ouder dan 12 jaar	8	—	8
	Totaal	170	135	305

Bron: Gemeente-archief Montfoort; Agenda burgemeester en wethouders 1830-I met notulen en ingekomen brieven; no. 188.

Opmerking

Vermoedelijk worden de verschillen tussen de januari en juli opgave, vooral bij de oudere kinderen, veroorzaakt door schoolverzuim als gevolg van werkzaamheden op het land.

De opgave van de burgerlijke stand met in totaal 309 jongens en meisjes wijkt af van het aantal schoolgaande kinderen. Grotendeels wordt dit verschil als volgt verklaard:

1. Op school zijn nog kinderen ouder dan 12 jaar.
2. Er zijn kinderen, vooral van behoeftige Rooms-Katholieke ouders, die het schoolgeld niet kunnen betalen en daarom de school verzuimen. Het duurt tot in de jaren veertig, alvorens voor deze categorie kinderen van overheidswege financiële regelingen worden getroffen.
3. De totale schoolbevolking wordt beïnvloed door de aanwezigheid van kinderen uit Achthoven en Willeskop. Zelfs kinderen uit Linschoten bezoeken de Montfoortse school (een verdeelsleutel regelt de onkosten van de school over Montfoort, Achthoven en Willeskop).

Bron: Dini Beem, Els Muijlaert, En zij maakten van de School een Deugd, Utrecht 1977.
Gemeente-archief Montfoort; Brievenboek burgemeester en wethouders 1833-1834; no. 134.
Idem; Agenda burgemeester en wethouders 1829-I met notulen en ingekomen brieven; no. 186.
Idem; Jaarverslagen; no. 32.

Opgravingen te Woerden in 1983

door prof. dr. J.E. Bogaers
en dr. J.K. Haalebos

Het archeologisch onderzoek te Woerden is in de jaren 1975-1982 voornamelijk gericht geweest op het westelijke gedeelte van de binnenstad. Daarbij kon worden aangetoond dat een bedding van de (Oude) Rijn in de Romeinse tijd de noordelijke begrenzing heeft gevormd van het terrein waarop het castellum Laurum of Laurium moet hebben gelegen. Overigens is het nog steeds niet bekend tot hoever dit fort en de burgerlijke nederzetting die daarbij heeft behoord, zich hebben uitgestrekt.

De afbraak van de Erasmusschool en een reeks woonhuizen bood in 1983 een gelegenheid om opgravingen te verrichten in het zuidoostelijke gedeelte van de Woerdense binnenstad, tussen de Wagenstraat en de Havenstraat (die oorspronkelijk Haverstraat heeft geheten).

De resultaten van dit onderzoek, dat van beperkte omvang was en uitgevoerd kon worden van 24 november tot en met 7 december, zijn moeilijk te interpreteren. Zowel langs de Grotesteeg als achter de plaats van de voormalige Erasmusschool is een 0.75-1 m dikke ophoging uit de Romeinse tijd aangetroffen. Deze bleek te zijn afgedekt door een donkere laag met puin en scherven uit het einde van de 2de of uit de 3de eeuw. Boven dit

pakket, waarin zich onder andere stukken tufsteen en fragmenten van bekledingstegels bevonden, is hier en daar nog een laat-middeleeuws niveau geconstateerd.

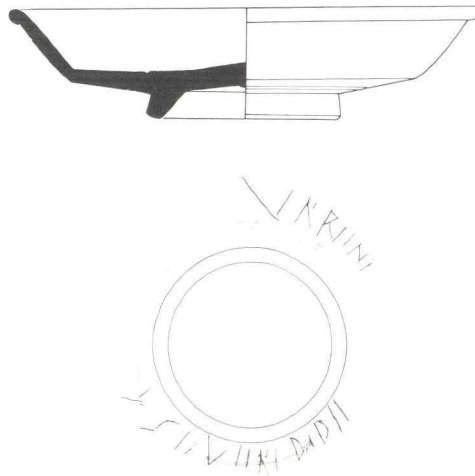
Onder de bovenvermelde ophoging kwamen rijen van in de grond geramde palen te voorschijn, die soms loodrecht op elkaar staan; de richting lijkt te zijn bepaald door een geul of een rivierbedding, waarvan de rand is aangesneden op de hoek van de Grotesteeg en de Wagenstraat. Het hout van de palen was bewaard gebleven in de natuurlijke ondergrond; daarboven had het nog slechts geringe sporen achtergelaten. Uit een profiel is gebleken dat in ieder geval een gedeelte van de palen vanuit een relatief hoog, waarschijnlijk 3de-eeuws loopniveau is ingeheid.

Naast de Grotesteeg zijn de resten gevonden van twee waterputten, waarvan de wanden samengesteld waren uit paaltjes. De diepte waarop sporen hiervan het eerst zijn gezien, doet vermoeden dat deze putten grotendeels door een overstroming zijn opgeruimd, voordat het terrein in de 2de eeuw werd opgehoogd.

Tijdens het onderzoek zijn betrekkelijk weinig vondsten geborgen. Deze dateren hoofdzakelijk uit de 2de en 3de eeuw; enkele scherven van Zuidgallische terra sigillata zijn uit omstreeks het einde van de 1ste eeuw.

Stempels van pottenbakkers zijn vooral aangetroffen op produkten van Oostgallische fabrikanten van terra sigillata: ARVERNICI (Dragendorff 27), CASVR[--- (Drag. 27), [MV]XTVLI (Drag. 18/31), [S]ERV[AF] (Drag. 33) en --- JIVS (Drag. 32).

Een bijzondere vondst is een terra sigillata-bord Drag. 18/31 met het stempel SABELLVS (La Madeleine bij Nancy, ca. 130-170 na Chr.). Aan de onderkant heeft de voormalige eigenaar de volgende tekst ingekrast: VARIINI / > SIIVIIRI DIDII = Vareni (centuria) Severi Didii, d.i. hoogst waarschijnlijk: van Varenus, behorend tot de centuria (afdeling infanterie ter grootte van nominaal 100 man) onder bevel van Didius Severus.

*Terra sigillata-bord Dragendorff 18/31 met graffito op de onderzijde: VARIINI / > SIIVIIRI DIDII.
Vondstnr. WRD. 1983.518.a, uit werkput XIV (ten westen van de Wagenstraat).
Tekening: E.J. Ponten, schaal 1 : 3.*